

Foto: Jörgen Petersson

Spjutsporre finns på den svenska rödlistan över hotade arter och är där placerad i kategorin starkt hotad (EN). Den är även fridlyst.

Spjutsporren har minskat betydligt. För att bryta den negativa utvecklingen har Naturvårdsverket låtit utarbeta ett åtgärdsprogram som har som mål att gynna spjutsporren och andra arter som tidigare var vanliga ogräs i bondens åkrar.

Spjutsporre är en ettårig, vårgroende lejongapsväxt med en nedliggande, från basen ofta grenig, 1–4 dm lång, utstående hårig stjälek.

Bladen sitter strödda och är smalt hjärtlika eller spetsigt äggrunda, de övre spjutlika och med utstående basflikar. Bladskäften är ungefär hälften så långa som bladskivorna.

Spjutsporre blommar från juli till september. Blommorna sitter ensamma i bladvecken på tunna, upp till 2,5 cm långa skaft. Den med rak sporre försedda blomman är tväläppig, omkring 1 cm lång och gulaktig med violett överläpp. Frukten utgörs av en nästan klotrund, 5 mm bred kapsel. Frögroningen kommer igång relativt sent på sommaren i lerjordar, tidigare i sandjordar.

Rödlistan

Den svenska rödlistan upprättas av ArtDatabanken och fastställs av Naturvårdsverket. Listan uppdateras vart femte år. I rödlistan klassificeras växter och djur i olika hotkategorier beroende på hur stor risken är att arten ska försvinna ur landet.

Rödlistans kategorier:

RE – Försvunnen

CR – Akut hotad

EN – Starkt hotad

VU – Sårbar

NT – Missgynnad

DD – Kunskapsbrist

Foto: Thomas Gunnarsson

Foto: Thomas Gunnarsson

Spjutsporre

förekommer framför allt i åkrar med kalkhaltig ler- eller sandjord i Skåne samt på Öland och Gotland. Stundom växer den även tillfälligt på skräpmark.

Spjutsporre ses ofta blomma efter skörden i stubbåkrar. Varma höstar är en förutsättning för rik fröbildning.

Ogräsbekämpning och även gödsling påverkar förekomsterna negativt. Kyligt och regnigt höstsklimat hindrar att fröna mognar i

tillräcklig mängd för populationens fortbestånd. Den konkurreras ut av täta grödor eller vegetation som sluter sig. Möjligen kan den ökade trenden med höstgrödor utgöra ett hot mot arten, då de blommande plantorna i stubbåkrar inte hinner med sin fröbildning innan åkern plöjs upp för sådden.

Där arten förekommer som åkerogräs bör man undvika konstgödsling och kemiska bekämpningsmedel samt alltför kraftig konkurrens av grödor, något som skulle kunna realiserats åtminstone i åkrarnas ytterkanter. Eftersom arten har möjlighet till sen fruktsättning efter blomning i stubbåkrar, bör man undvika att plöja dem för tidigt.

Spjutsporre förekommer i Danmark tämligen allmänt i de sydöstra delarna, från Norge och Finland har enstaka tillfälliga förekomster rapporterats.

Om du vill läsa mer om spjutsporre eller om floraövervakning kan du besöka följande hemsidor:

Svenska Botaniska Föreningen:
www.sbf.c.se

ArtDatabanken:
www.artdata.slu.se

Naturvårdsverket:
www.naturvardsverket.se

Länsstyrelserna:
www.lst.se

Floraövervakning

Sveriges miljömål slår fast att alla arter ska förekomma i livskraftiga bestånd. Att kartlägga förekomsten av hotade växter är en viktig del i arbetet med att bevara arter och biologisk mångfald.

Projekt Floraväktarna är ett nätverk av växt- och naturintresserade personer som besöker de hotade arternas växtplatser för att räkna antalet plantor, upptäcka eventuella förändringar eller andra oroande faktorer. Floraväktarnas rapporter ligger till grund för en del av miljöövervakningen

och floravårdsarbetet i landet.

Andra viktiga delar i bevarandearbetet är nätverket Natura 2000 och arbetet kring åtgärdsprogrammen.

Naturvårdsverket har gett länsstyrelserna i uppdrag att ta fram åtgärdsprogram för ett antal hotade kärlväxter som inte klarar att överleva utan särskilda åtgärder. Programmen är inte formellt bindande men syftar till att vara vägledande för arbetet med att bevara dessa arter i landet.

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest

skyddsvärda naturområden. Natura 2000-områden finns i alla medlemsländer och ska hejda utrotningen av arter och livsmiljöer. Ett fyrtiotal av Sveriges kärlväxter ingår i nätverket.

Vill du veta mer om floraövervakning eller informera om någon lokal för spjutsporre hör gärna av dig till margareta.edqvist@telia.com som är samordnare för Floraväktarna. Vill du diskutera kring skötsel eller åtgärder för en specifik lokal kontakta din länsstyrelse.

Svenska Botaniska Föreningen
ArtDatabanken